

TOQRЛОК LAVA AK DĀN BWIL

Men ko rōkauwōtata rej einwōt toor lōk in lava ko, melkwaarar, cinder, gas ko itok jān volcano ko, ḡakutkut in laj im kōk ko.

Maanjäppopo

- Pojak ūnan emaküt.
- Jeļā kin wāween kakkōl ko an jukjuk im pād eo am.
- KŌPOJAK ūNAN JORRĀĀN KO JET REJ BAR WALQOK: emaküt laj, ibwijleplep, mōramrōm, emaküt an pedkat, im lāp no.
- Kōpoole juon plan ak karōk in emaküt im survival kit ak kein jerbal ko ūnan jipañ eok ūne jorrāān ko.
- Kōmmane juon plan in tōpar ro jet ilo iien idīñ ak emergency.
- Kajjítok ippān juon nukwūm ak ḡottam ejab jokwe ippām bwe en jerbal āinwōt juon “family contact,” juon eo kwōnaaj maroñ in tōpar e ilo iien aikuj.
- En wōr mejān (goggle) im māj ko kwoj julōk i ālikin am aikuji ūnan kajojo armej ilo mweo.

✓ PLAN AK PEPE IN JERBAL

- Pojak ūnan emaküt.
- Kiili aolep wūntō im kōjām ko.
- Kadeļōn menin mour ko ilo mweo ak imōn kōppād ko ūne kwōmaroñ.
- Jab kepaak jikin ko re-tōtā im ewōr kiaaj baijin rōpād ie.
- Ūne kwōpād iturin juon reba, lale an emaküt pedkat ko.
- Kōjerbal goggle ūnan kōjparok mejam.
- Kōjerbale māj (face mask) ūnan mejam, māj in būñal, ak likūt juon ḡottan nuknuk e tutu ioon mejam ūnan jipan eok menono.
- Jab kepaak ijoko dān in lava ej tqor lōk ie.

EMAKŪT IN BWIDEJ/ LANDSLIDE

“Landslide ak emēmaküt an bwidej” ej bok jikin elāññe gravity ej kōmman bwe bwidej en rōm laj lok, ekkā wot kōn an lāp an wōt.

Maanjäppopo

- Katołok eok jān jikin ko e rōmōramrōm.
- Jeļā kake bwidej eo ipeļaakim.
- Lale tōl jidik ko ilo turin imweo mōm ūne ewōr kōk ak jabdewōt kakōlje in an emaküt bwidej.
- Kanne meļaaj eo kōn bwidej bwe en kapen e.
- Lale wāween an dān eo diwōjłok ionn tōl ko iturin mweo mōm.

✓ PLAN AK PEPE IN JERBAL

- Lale history ak meļele ko jān iio ko remootłok ikijjen bwidej eo im dān ko iturin meļan eo am.
- Pojak ūnan iien emaküt ilo idīñ.
- Katołok eok jān kiin em ijoko rej jitōn lōk tol jidik ko.
- Jab kepaak to in jarom ko.
- Kune (gas) kiaaj, jarom, im kab dān, kōnke emaroñ in kōmmane ejap lōk jorrāān.

KIJEEK LĀP

Aolepān ūne ko ilo Hawaii epidodo an ejaak kijeek ellap ko ie, elaptata ūne ej aetok an mōrā im lāp kōtō.

Maanjäppopo

- En tiljek am jōkpej i mweiuk ko epidodo aer bwil.
- Jolōk kwōpej ko nabōj in mweo mōm.
- Karreo raan mweo mōm im gutter ak tāān ko aolep iien.
- Kōjerbale material ko open air bwil ūne kwōj ekkal.
- Kōmmane juon jikin ej kōjparok jān kijeek.
- Wia fire extinguisher ak kein ikun kijeek im kōpoole bwe ren pojak ūnan jerbal jabdewōt iien.
- Likūt smoke detector ilo aolep ruum, teej i juon alen ilo juon allōñ.

✓ PLAN AK PEPE IN JERBAL

- Kūrlōk 911 ūne kwōj jino ellolo kijeek ellap.
- Ūne kwōj lo kijeek ej ijjino ilo ujooj ak mar jiddik ko, kune kōn juon fire extinguisher ūne kwōmaroñ in kōmmane ilo am kōjparoke eok make.
- Ekkat menin eddek ko open-aer bwil, emaroñ jipañ kabōjrak an ajeedeed kijeek ūnan mweo mōm.
- Pojak ūnan emaküt.
- Roñjake ro tollökier (authorities).

KŌPOJAK ūNAN IEN JORRĀĀN KO

Hawai'i Emergency Management Agency
ready.hawaii.gov

Funding is provided by the Federal Emergency Management Agency,
National Earthquake Hazards Reduction Program,
Individual State Earthquake Assistance Grant, EMF-2021-CA-00015.
Marshallese Translation 2022

KŌTO EKKAJJOOR

Kōto ellap, wōt mijeljel, ibwijleplep, no ko rej kakkure, im utiejlōk in ūne aine tak.

Jeļā Naan ko

Ūne juon “watch” “naan in kakōl” emōj an diwōj, taibuun enaaj walōk iumwin 36 awa. Pedo lale. Ūne juon “naan in kakōl” emōj an diwōj, taibuun eo enaaj walōk iumwin 24 awa ak dīlkō.

Maanjäppopo

- Ilo iien “watch” ak “kakōl”, roñjake retio/TV ūnan wāween kōmmane.
- Kōpoole men in aikuj ko am ūnan iien idīñ.
- Kōpoole juon plan ak karōk eo ūnan am emaküt ilo iien idīñ.
- Likūt ilo ippām nōm̄ba in talboon aorōk ko, mab ko, im peba ko jet re aorōk.
- Kōpoole elapłok mōñā, pātōre, im aebōj in daak.
- Wia insurance in ibwijleplep.
- Likūt storm clip ionn mweo eo im kein kākoñ ko ūnan wūntō ko āinwōt būlāwūt (plywood) ūnan pinej wūntō ko.

✓ PLAN AK PEPE IN JERBAL

- Jeļā ia eo kwōnaaj kapok imōn kōppād ūne enana laj im ūne emōj rōjañ eok bwe kwōn emaküt jān mweo mōm.
- Ilo iien kakōl, pinej wūntō ko kōn plywood.
- Kōkōne mweiuk ko rejjab koñ im remaroñ palto palatak.
- Etal jān jikin ko remaroñ ibwiji.
- Ilo iien an lāp kōtō, pād wōt ilowaan em im katołok eok jān wūntō ko. Kilōke wōt wūntō ko am.
- Jab kepaak wall ak dipin mweo im kōjām ko.

MAKŪTKŪT LAŁ

Lap an ɻakūtkūt lał ilo an ejjełok naan in kakköl.

Maanjäppopo

- Köpooj teeñki, juuj im retio ko bwe ren alikkar.
- Lukkuun ka kwoñ nien bok ko raetok lõñłok im file cabinet ko.
- Lukkuun ka kwoñ tääñ in propane im water heater ko.
- Kömnman bwe en lukkuun kwoñ kein jerbal im kamputör ko ñan joor ko ak kadikdik an kiin em eo.
- Köjerbale juon armej emőj an lajen im ej jerbal kōn kooñtoreak ñan köm̄mane pedped in mwœo.
- Köjerbale juon armej eo emőj an lajen im ej jerbal kōn kooñtoreak ñan köm̄mane kein kōkkeitaañ ko an kiaaj (gas) im dan (water) ko an mwœo bwe en böbrae jān an rub.
- Lukkuun ka kwoñ töma ko repäd lõñ.

PLAN AK PEPE IN JERBAL

- PEDO ILAL, PINEJ EOK IM DÄPDEP. Pedo iumwin juon teböl rot ne epen. Pinej e böram im könwaam kōn juon pā. Däpdep wöt ñan ñe eböjrak an ɻakūtkūt.
- Etal etołok jān em ak building ko, töma ko ilo iał ko, im to in jarom ko.
- JAB däpój jikin diwöj eo. PEDO ILAL, PINEJ EOK IM DÄPDEP.
- ILO EM KO RE UTIEJ: Päd wöt ilo ejja floor eo wöt, jab köjerbale elevator ko.
- JAB ETTÖR ILO WA. Jeer ñan törerein iał eo im päd wöt lowaan wa eo. Jab kaböjrak wa eo iumwin bürig ko, iał leplep ko ak iumwin to in jarom ko.

JORRĀĀN IN IN BWIDEJ

Jorräān ko rejelot itörerein ñe ko ej wałok eläññe iñjoko tarkijet rej emämaküt ånełok, itok jān kōto ak ño ko.

Maanjäppopo

- Könnanippān ro rötijemłok im State kab/ak agency ko im rejełä kin wäween ko rejelot parijet im remaroñ kaalikkar ta ko rökkar im jaikuj köm̄mani.
- Etale ñe ekkar bwe en emämaküt jikin jokwe ko im structure ko jet jān ijoko repaake lojet.

PLAN AK PEPE IN JERBAL

- Jab lõm̄nak ke juon wöt ño ej melelein ke ejemłok an kauwötata. Ño eo tokälik emaroñ in ɻaplök jān ño eo kein ka juon.
- Jab päd ijoko re ibwij i.
- Rööl wöt ñan mwœo mõm eläññe emőj an ro tollökier röjañ eok ke emäman ñan bar rööl.

LAP NO

Jet no ko rökkajoor im remaroñ kakkure aolepän tarkijet im remaroñ walök ilo idin ak ejjełok naan in kakköl.

Jelā Naan ko

Naan in röjañ: Jab päd iturin lojet.

Lale: Emaroñ wör ño ko röllap; pojek in emäküt ñan ijoko ejjełok jorräān ie.

Kakköl: Emämaküt jān ijoko repaake lojet ilo iien eo emökaj tata.

Maanjäppopo

- Jełä eläññe mwœo imõm, jikuul eo, ak jikin jerbal eo am epäd ilo jikin ko ño ko ro utiej renaaj jeloti.*
- Wia insurance in ibwijleplep.
- Wör juon am plan in emäküt im emergency supply kit ak men in aikuj ko renaaj kabwe tarrin 14 raan.
- Kalot juon jikin ain doon ilo ionone im ijo eutiejłok.

* Iñjoko rötta itörerein ene, iparijet, wab ko, kab reba jidikdik ko rej wanmetołok ñan lojet rej iñjoko elap jeloti eläññe ej wör utiejłok in ño.

PLAN AK PEPE IN JERBAL

- Emäküt ilo iien eo emökaj tata eläññe kwöj päd iñjoko im emaroñ wör ibwijleplep ie (waan joñak, ñe elap an makütük lał ak wäween oktak ko i i lojet).
- Etal ñan ijoko re utiej lók ak emäküt lók ñan floor eo kein ka emän ak utiejłok ilo juon em eo ear köm̄man jān jimäñ ak steel im ewor 10 laböl ie ak lõñłok.
- Jab lõm̄nak ke juon wöt ño ej melelein ke ejemłok an kauwötata. Ño eo tokälik emaroñ in ɻaplök jān ño eo kein ka juon.
- Jab päd ijoko re ibwij i.
- Rööl wöt ñan mwœo mõm eläññe emőj an ro tollökier röjañ eok ke emäman ñan bar rööl.

DEÑDEÑIN MĀJLEP AK IIEN MÖRÄ

Ien mōrā ej juon iien an lukkuun mōrā mejatoto. Ien mōrā ej köm̄man bwe en ejjełok dāñ ilo reba ko rej ettör im köm̄man bwe en jako an tutu bwidej, im men in emaroñ in jelöt jukjuk im päd eo ad. Ien mōrā ej bar köm̄man bwe en wör kijeek elap.

Maanjäppopo

- En lap dāñ in idaak kwoj köpooje.
- Katak wäween kadikłok köjerbale dāñ.
- Utdikdiki melaañ ko ilo jibboñ tata ak jota lók ñe ej mōlo lók. Utdikdik alíkin ruo raan.
- Jolók menóknok mōrā ko jān meļan eo am ñan böbrae jāñan kijeek elap ko jinoe ak ajeeded.

PLAN AK PEPE IN JERBAL

- Lale bwe bojet eo en kun alíkin am köjerbale dāñ eo. Ejöparok 3 kałan in aeböj aolep minit.
- Liküt böran shower ak bojet ko me remaroñ köjparok-dāñ ak wäween an emäküt dāñ. Eköjparok 75% in dāñ aolep iien am tutu.
- Köttar ñan ñe e obrak injin in kwałkoł nuknuk eo am mokta jān am köjerbale ak injin in kwałkoł könno eo. Eköjparok 33 kałan.
- Kaalikkar ettal ko ilo pipe ko am. Juon pipe eo ettal enaaj köm̄man bwe bill in dāñ eo am en ɻaplök kōn \$30 aolep allōñ.

IBWIJLEPLEP

Joñan iiim in dāñ ko ilo reba ko, iñjoko rötta im iñjoko ekkä air ibwijji.

Jelā Naan ko

Ñe juon "watch" ak "naan" emőj an diwöj, emaroñ in wör ibwijji. Pojak wöt. Ñe juon "naan in kaköl" emőj an diwöj tok, emaroñ in epaak an ibwijji ak emőj an jino walök.

Maanjäppopo

- Jełä ñe kwöj jokwe ilo juon jikin emaroñ in ibwijji.
- Wia insurance in ibwijleplep.
- Lukkuun kökon nien in aeböj eo am ñan böbrae jorräān ñan men ko mwœiem ak ñan kwe make.
- Päd etołok jān jikin ilutölkö dāñ ko.
- Jełä kōn jikin ko rökauwötata iumwin dam ak jikin kökon dāñ ko.
- Röñjake naan in kaköl ikijjen mōmäküt.

PLAN AK PEPE IN JERBAL

- Päd etołok jān ijoko re ibwijji; jab kajjioñ in aō, etetal ak ettör lók ijo eibwijji.
- Jab kepaak to in jarom ko emőj air wötlök ilaj.
- Jab daak dāñ in bojet (emaroñ tötoon).
- Köm̄aküti men ko raorök ñan laböl/floor ko lók ilöñ.
- Ñe epen am emäküt kōn dāñ eo ej ibwijji tok peļaakim, diwöj jān wa eo waam im tallöñ ñan ijo e utiej lók.